

Projektplan

TILLSYNSSTRUKTUR FÖR UTBILDNINGSVERKSAMHETERNA PÅ ÅLAND

Dnr: 2024/1309

Datum: 4.3.2024

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Bakgrund

Landskapsregeringen har enligt landskapslag (2020:32) om barnomsorg och grundskola (LBG) tillsynsansvar för grundskolan (DEL III, § 85) medan ÅMHM (Ålands miljö och hälsoskyddsmyndighet) ansvarar för tillsynen av barnomsorgen (DEL II, § 45). I ovan nämnda lag fördes barnomsorgen över till Utbildnings- och kulturavdelningens ansvarsområde. I tidigare lagstiftning hörde barnomsorgen till Social och miljöavdelningens ansvarsområde. Tillsynsansvaret för barnomsorgen stannade dock kvar hos ÅMHM i den nya lagen, tillsynsansvaret lämnades därmed oförändrat i LBG. Det betyder att två olika instanser idag ska ansvara för tillsyn av verksamheter som ingår i samma lag. För gymnasialstadiets del är det utbildningsbyrån som har ansvaret för tillsynen enligt landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning (§1, kap 1).

Landskapsregeringens tillsynsansvar för grundskolan, vilket idag sköts av utbildningsbyrån, är delat. Dels sköter utbildningsbyrån löpande tillsyn av verksamheten i grundskolan och dels också enskilda tillsynsärenden då anmälan inkommer till landskapsregeringen. Antalet enskilda tillsynsärenden har ökat under 2022 och 2023. Landskapsregeringen avser att formalisera och strukturera tillsynen på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt. Man önskar även utreda huruvida tillsyn av både barnomsorg och grundskola och gymnasium ska ske med liknande rutiner och strukturer för att säkerställa att tillsynen sker på ett likvärdigt sätt oavsett utbildningsverksamhet. Eftersom enskilda anmälningar om tillsyn är en relativt ny företeelse har nya rutiner och ny praxis behövt tas fram efter hand under relativt kort tid.

I närregionerna sköts tillsyn av separata myndigheter för att fristående kunna bedöma huruvida lagstiftning och läroplan har följts. I Finland sköts tillsynen av Regionförvaltningsverket och i Sverige för skolornas del av Skolinspektionen och för barnomsorgens del av kommunerna. På Åland finns det i dagsläget ingen fristående myndighetsfunktion.

Landskapsregeringen avser mot ovanstående bakgrund att under år 2024 ha som målsättning att genomföra ett utvecklingsprojekt inom området tillsyn i olika utbildningsverksamheter på Åland.

Utvecklingsprojektets syfte och målsättningar

Syftet med projektet är att se över hur tillsyn av barnomsorg, grundskola och gymnasium kan organiseras och formaliseras på Åland. Ett annat syfte är att säkerställa rättssäker och jämlik tillsyn oavsett verksamhetsområde inom utbildningsverksamheterna.

De övergripande målsättningarna är att skapa rutiner, strukturer och arbetssätt för tillsyn av enskilda ärenden samt utreda lagstiftningsbehov, ansvarsfördelning och hur samverkan mellan berörda myndigheter kan utvecklas eller omstruktureras.

Utvecklingsprojektets målsättningar är följande:

- att utreda vilken myndighet som ska ansvara för tillsynen av utbildningsverksamheterna på Åland
- att utreda om tillsynen för barnomsorg, grundskola och gymnasium behöver samordnas, samt vilka lagändringar som detta skulle medföra.
- att utreda berörda myndigheters behov av utveckling och samverkan i frågor som rör tillsyn för barnomsorg, grundskola och gymnasium
- att utveckla en struktur för både kontinuerlig tillsyn och tillsyn i enskilda ärenden för både barnomsorg, grundskola och gymnasium
- att skapa en tillsynsplan för allmän tillsyn för åren 2025-2028
- att skapa en rutinbeskrivning och ärendestruktur för enskilda tillsynsärenden
- att skapa anvisningar och blanketter för anmälan om tillsyn som ska vara tillgängliga på regeringens hemsida för den som önskar göra en anmälan om tillsyn.

Åtgärder i projektet

Projektet ska:

- jämföra rutiner för tillsyn och tillsynslagstiftning i närliggande regioner
- utreda om och hur tillsynen kan samordnas inom undervisningssektorn (barnomsorg, grundskola, gymnasium)
- utreda vilken myndighet som bäst kunde ansvara för tillsynen eller komma med förslag på eventuell ansvarsfördelning mellan myndigheter och placering av tillsynsverksamheten
- analysera och utvärdera beredningen och handläggningen av befintliga tillsynsärenden som inkommer till utbildningsbyrån för att kunna föreslå nya rutiner och strukturer
- se över befintlig lagstiftning och utreda om och hur befintlig lagstiftning behöver förändras eller om ny lagstiftning behövs samt föreslå eventuell ny lagstiftning
- skapa digitala anvisningar och blanketter för enskilda tillsynsärenden
- skapa rutiner för ärendegången vid enskilda tillsynsärenden
- skapa en tillsynsplan för allmän tillsyn för åren 2025-2028
- utreda vilken kompetens som krävs av dem som handlägger tillsynsärenden samt ge förslag på adekvat fortbildning inom området.

Projektets förverkligande

Utvecklingsprojektet förverkligas 1.4-31.12.2024 genom utredningsarbete, utveckling av nya samverkansformer, strukturer, rutiner, anvisningar och lagförslag. Utrednings- och utvecklingsarbetet utförs i huvudsak av en projektledare. Till projektledarens förfogande tillsätts en styrgrupp.

Projektadministration

Projektägare

Ålands landskapsregering, Utbildningsbyrån

Projektledare

En projektledare anställs på 100 % under perioden 1.4-31.12.2024 för att förverkliga projektets målsättningar och förslag till insatser.

Styrgrupp

En styrgrupp utses med representanter från utbildningsbyrån, ÅMHM, Ålands ombudsmannamyndighet samt juridisk expertis från Ålands landskapsregering.

Kostnader

Kostnader	Antal	Kostnad	Totalt
Lönekostnader			
Projektledare 1.4-31.12.2024	1	100%	38 000
Övrigt			
Resor, studiebesök	2	2x500	1 000
Seminarier	1	500	500
Utveckling av anvisningar, blanketter		500	500
Totalt			40 000

Riskanalys

Projektet berör utveckling av arbetssätt, rutiner, strukturer, samordning, lagstiftning och kompetens.

Huruvida utvecklingsprojektet uppnår de målsättningar för förändring som planen avser, är beroende av

- bristande förståelse för hur den egna verksamheten kan stöda projektets målsättningar
- bristande politisk enighet om vilka åtgärder som är nödvändiga för att förtydliga de olika aktörernas ansvar och uppdrag
- bristande politisk enighet om att avsätta nödvändiga resurser för att uppnå projektets målsättningar
- bristande resurser och vilja till förändrade arbetssätt och till kompetensutveckling
- hur eventuellt lagstiftningsarbete prioriteras och kan komma igång.